Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVII. Ч. 112. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 15-го ТРАВНЯ 1980 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 15, 1980 No. 112. VOL. LXXXVII.

ДИСКУСІЇ НАД ЗВІТАМИ ВИПОВНИЛА ДРУГИЙ ДЕНЬ РІЧНИХ НАРАД ГОЛОВНОГО УРЯДУ УНС

Кергонксон/Союзівка. — Дискусія над звітами головних урядовців, зокрема екзекутивних, виповнила дві сесії річних нарад Головного Уряду Українського Народного Союзу в їхньому другому дні у вівторок, 13-го травня ц.р. Зокрема організаційного, фінансового та загально-громадського порядку, були предметом уваги у цій дискусії в якій взяли участь практично усі головні урядовці, включно з почесними членами Головного Уряду. Їхні репрезентанти — мгр Микола Аврамчук та інж. Омелян Сміщкевич мали коротке слово до зібраних під час першої сесії у другому дні цих річних нарад.

Головна Контрольна Комісія УНС і члени Головного Екзекутивного Комітету під час праці.

Нарадами напереміну проводили: головний предсідник УНС д-р Іван Флис, заступник головного предсідника д-р Мирон Куропась, головний директор для Канади сен. Павло Юзик та заступника головного предсідника пані Марія Душник.

У третьому дні нарад, в середу, 14-го травня передбачені відповіді і вияснення на запити та заввати у дискусії. Після того відбуватимуться наради поодиноких комісій: Організаційної, Жіночих справ, Молоді, Преси і публічних зв'язків, Канадських справ, Фінансової, Спортової, Комісії для Старших віком союзовців, Культурної і Резолюційної. До комісій входять: Організаційної — Василь Оріховський, Василь Дідюк, мгр Іван Геврик, проф. д-р Ярослав Падох, Богдан Зорич, Микола Хоманчук, Іван Одежинський, пані Анна Гарас, Михайло Сорока; Жіночих справ — пані Анна Гарас, Марія Душник, Галина Олек, Геновефа Жеребняк, д-р Анна Чопик, Марія Чучман, Текля Мороз, Уляна Дячук; Молоді — д-р Богдан Футей, проф. Тарас Шмагала, інж. Анатолій Дорошенко, д-р Аскольд Лозинський, Роман Куропась, пані Текля Мороз, Василь Дідюк; Преси й публічних зв'язків — сен. Павло Юзик, пані Марія Душник, пані Галина Олек, Василь Дідюк, інж. Степан Куропась, д-р Анна Чопик, інж. Анатолій Дорошенко, ред. Антін Драган; Канадських справ — сен. Павло Юзик, мгр Іван Геврик, Василь Дідюк, пані Текля Мороз, Богдан Зорич, пані Марія Чучман, пані Уляна Дячук; Старших віком союзовців — Роман Слободян, пані Марія Чучман, Володимир Дідик, інж. Степан Куропась, Іван Іванчук, проф. д-р Ярослав Падох, Йосип Лисогір, Геновефа Жеребняк, д-р Анна Чопик, Богдан Зорич, Володимир Запаранюк, ред. Антін Драган; Фінансової — пані Уляна Дячук, проф. Іван Телюк, проф. д-р Богдан Гнатюк, проф. Тарас Шмагала, мгр Іван Геврик, Роман Куропась, Йосип Лисогір, Геновефа Жеребняк, Євген Репета, Микола Хоманчук, мгр Мирослав Кальба; Спортової — Андрій Джула, пані Галина Олек, пані Марія Душник, Михайло Сорока, Іван Іванчук, інж. Анатолій Дорошенко, Роман Куропась, пані Текля Мороз; Культурної — проф. д-р Богдан Гнатюк, проф. Іван Телюк, мгр Іван Геврик, проф. д-р Ярослав Падох, ред. Антін Драган; Резолюційної — сен. Павло Юзик, проф. д-р Богдан Гнатюк, проф. Іван Телюк, о. мітрат Степан Біляк, д-р Аскольд Лозинський, ред. Антін Драган.

З уряду до всіх комісій з правом голосу входить головний предсідник УНС д-р Іван Флис.

УВАН У ЗСА ЦІЄЇ СУБОТИ УРОЧИСТО ВІДЗНАЧИТЬ СВОЄ 30-ЛІТТЯ

Представники УВАН у ЗСА під час відвідин в УНС. На фото сидять (зліва) гості з УВАН: науковий секретар проф. В. Омельченко, президент проф. Ю. Шевельов та віцепрезидент проф. Я. Білінський. Стоять (зліва) екзекутивні урядовці УНС: головний секретар В. Сохан, головний касир пані У. Дячук, головний предсідник д-р Іван О. Флис та головний організатор В. Оріховський.

Ню Йорк. — Цієї суботи, 17-го травня, Українська Вільна Академія Наук (УВАН) у З'єднаних Стейтах Америки урочисто відзначить 30-річчя свого існування та своєї праці, що становить вклад в розвиток вільної української науки та збагачення нею всесвітньої культурно-наукової скарбниці. Урочисте відзначення цієї річниці відбудеться тут у приміщенні Українського Інституту Америки (2 Іст 79-та вулиця) від год. 1-ої по полудні та складатиметься з трьох головних частин, після яких буде ще товариська зустріч. У першій частині, яку відкриє віцепрезидент Академії проф. д-р Ярослав Білінський, передбачені наукові доповіді керівника Українського Наукового Інституту Гарвардського університету проф. д-р Омеляна Пріцака: „Що таке історія України", президента УВАН проф. д-ра Юрія Шевельо-

(Закінчення на стор. 4)

ПРЕЗИДЕНТ КАРТЕР І Р. РЕҐЕН ДОБИЛИСЬ НОВИХ ПЕРЕМОГ У ПРАВИБОРАХ

Джерзі Сити, Ню Джерзі. — Президент Джіммі Картер і Роналд Реґен перемогли своїх противників у президентських правиборах стейтів Меріленд і Небраска, майже певно закріплюючи за собою номінацію своїх партій.

У Меріленді президент Картер здобув 47 відсотків голосів Демократичної партії, що дало йому 46 делегатів, а сен. Едвард Кеннеді — 38 відсотків голосів і 26 делегатів. Реґен додав до загального числа делегатів, перемігши Джорджа Буша відношенням голосів 46 до 40 відсотків.

У стейті Небраска президент Картер здобув 14 делегатів, а сен. Кеннеді — 10. У правиборах Республіканської партії Реґен здобув 24 делегати, а Буш тільки одного.

Досі президент Картер здобув 1,521 делегата, а на номінацію потрібно 1,666. Реґен має запевнених 837 делегатів з потрібних на номінацію 998. Чергові правибори відбудуться наступного тижня у стейтах Ореґон і Мічіґен.

СССР закликає президента Картера до „чесного діялогу"

Москва. — Совєтський Союз, вперше від січня цього року, звернувся публічно із закликом до президента Джіммі Картера „закинути демагогію" та відкрити „щирий і чесний діялог" із совєтськими лідерами.

Цей заклик появився у кількох повідомленнях совєтського пресового агенства ТАСС про виступи президента Картера у Філядельфії під кінець минулого тижня. В одному з тих повідомлень ТАСС обвинуватив президента Картера у закиненні політики детанту в користь „необмеженого мілітаризму".

Але в пізніших повідомленнях ТАСС злагіднив своє становище, закликаючи президента Картера до „щирого діялогу" з метою покращання відносин поміж СССР і ЗСА. Політичні коментатори уважають, що ці заклики дуже вимовні з уваги на можливу зустріч державного секретаря Москі з міністром закордонних справ СССР Андреєм Громиком.

У відповідь на реторичний запит президента Картера, коли Москва змінить свою політику, щоб уможливити покращання відносин, ТАСС заявив, що „було б правильніше" запитати президента Картера, „коли ЗСА і їх союзники припинять невиповіджену війну проти афґанців і правосильного уряду Афґаністану".

Повідомлення агенства ТАСС появилось у кількох пресових органах СССР, що означає апробату його політичних лідерів.

Роман Конотопський переобраний на голову Округи УНС в Боффало

Боффало, Н. Й. — У неділю, 27-го квітня, тут в залі Українського Народного Дому відбулися річні наради Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Боффало. Збори відкрив і ними проводив голова Округи Роман Конотопський. Відкриваючи збори, голова Округи привітав всіх присутніх і головного організатора Василя Оріховського. Після відчитання порядку нарад, однохвилинною мовчанкою вшановано померлих членів управи. За цілість Округи звітував голова Роман Конотопський, який у своєму докладному звіті подав спостереження та завваги щодо обов'язків і праці Окружного комітету. Як голова Округи, він брав участь у конференції голів Окружних комітетів у Джерзі Ситі, відбув організаційну поїздку до Ірі, Пенсильванія; крім того був у постійному зв'язку зі секретарями Відділів Округи. Не дивлячись на всі старання, Округа Боффало виконала свою квоту неповно. Байдужість деяких секретарів і невідрадні економічні обставини не дозволили на кращий успіх, але є надія, що біжучий рік буде успішніший. До цього неуспіху причинився відхід дуже доброго секретаря мгра Івана Гаврилюка, який передав секретарство своєму синові мгру Осипові. Новий секретар, якого представив присутнім голова, виявився добрим секретарем, бо вже цього року приєднав дев'ять нових членів.

Після звітів предсідник зборів попросив до слова головного організатора В. Оріховського, який у своєму слові подав до відома господарський та організаційний стан УНСоюзу, повідомив, що фінансово він стоїть добре, підкреслюючи, що УНСоюз — це загальноукраїнська устано-

(Закінчення на стор. 4)

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР МОСКІ ІНФОРМУЄ ПРЕСУ ПРО АКТУАЛЬНІ СПРАВИ

Брюссель. — Зміна на пості державного секретаря ЗСА змінить багато дечого в методах поступування і процедури, але не змінить суті американської політики, ані не усуне тих великих проблем, які постали перед нею останнім часом. На чолі тих проблем російський напад на Афґаністан і очевидна, навіть мало чим прикрита агресивна постава Москви у міжнародній політиці. І дотепер Москва наступала на різних відтинках, спричинювала ферменти, організувала державні перевороти, але не вживала власної змасованої збройної сили. В Афґаністані вона її вжила; та ще й до того вона виразно показала, що збройна інтервенція є тепер для неї самозрозумілим засобом у світовій політиці.

Саме, коли в Брюсселі збирається конференція міністрів закордонних справ держав НАТО, в Варшаві відбудеться велика конференція т. зв. Варшавського пакту, тобто військово-політичного союзу Москви і її сателітів.

Новий державний секретар, Едмунд Москі, в дорозі до Брюсселю поінформував про деякі питання, які вимагають з'ясування чи відповіді. Серед тих питань для ЗСА на першому місці — участь держав НАТО у санкціях проти Ірану. Держави НАТО проволікали, заки виразно заявили про свою участь у санкціях. Одначе після того, а зокрема після невдалої американської спроби звільнити силою своїх громадян з рук іранських терористів, почали в деяких країнах НАТО лунати голоси про відхилення рішення взяти участь у санкціях. Державний секретар Москі виразно підкреслив, що ЗСА не лише очікують від своїх союзників, щоби вони приступили до виконування санкцій уже в недалекому часі, але також, щоб вони застосували серйозні санкційні кроки.

Також немалу увагу Вашінгтону привертають до себе справи Близького Сходу, а головно дальшого розвитку ізраїльсько-єгипетських розмов, в якій однією з важливіших точок є питання автономії для арабського населення Ізраїля у зайнятих після війни 1967 року областях. З огляду на те, що ті розмови протягаються, а навіть останньо на пропозицію Каїра їх відкладено, а тільки працюють підкомісії, помітне занепокоєння серед деяких політичних кіл Заходу. Секретар Москі звернувся до міністрів закордонних справ НАТО, щоб вони дали змогу обидвом сторонам — Єгиптові й Ізраїлеві — без натиску зізовні поступово розв'язати всі спірні питання, та зі свого боку, щоб не проявляли ніякої ініціятиви.

У справі дальших кроків супроти Ірану секретар Москі поінформував, що з американського боку є в підготові деякі заходи, які повинні допомогти Іранові облегшити кризу, в якому він знайшовся.

У своїх виступах секре-

(Закінчення на стор. 4)

Совєтські і сателітні техніки виїжджають з Афґаністану

Ню Делі, Індія. — Із Кабулу, столиці Афґаністану подають, що совєтські і сателітні інженери і техніки виїжджають із цієї країни головно через безнастанні напади ісламських повстанців.

Антисовєтська партизанська діяльність поширилася майже на всі афганські міста та інші місцевості, хоча в Афґаністані є понад 80,000 совєтських фронтових частин та війська безпеки.

Совєтські техніки були заанґажовані до будови трьох більших текстильних фабрик у провінціях Кандагар, Герат і Бальх, що притикає до совєтського кордону на півночі. Але під щораз частішими нападами з боку повстанців, совєтські інженери занехали ці проєкти та вертаються до СССР. Рівнож, ще ближче неозначене число східноевропейських техніків почало повертатися до своїх країн. Чехословацькі техніки, які почали будувати фабрику цементу в Гераті, після кількох збройних нападів, втекли в поспіху, хова в їхній табір охороняли військова залога і танки.

Місце техніків забрали совєтські військові „дорадники", які є не тільки при центральному уряді в Кабулі, але в кожній провінційній столиці. Майже всі чужинецькі техніки, включно з американськими вже давно виїхали. Єдині чужинці, що залишилися ще в Афґаністані, — це індійці, які стараються продовжувати певні проєкти, що їх розпочали совєтські спеціялісти.

З Індії також повідомляють, що в останніх двох тижнях совєтські війська, вживаючи сотки танків, гелікоптерів і важкої артилерії, вбили 5,000 цивільних осіб у провінціях Ґазні і Нанґарґар.

Французький олімпійський комітет відкидає бойкот ігрищ

Париж, Франція. — Як цього можна було сподіватися, Французький олімпійський комітет, відношенням голосів 22 до 0, при одному стриманому, відкинув концепцію бойкоту Олімпійських ігрищ в СССР з уваги на інвазію тієї країни на Афґаністан.

Кльод Коллярд, голова Комітету, заявив, що його члени керувались виключно спортовими мотивами у голосуванні, уважаючи, що „атлетів не слід вживати в політиці".

Не зважаючи на рішення Комітету, не всі французькі спортовці поїдуть на Олімпіяду, бо ще раніше крайові федерації стріляння і їзди на конях відмовилися від участи на знак протесту проти совєтської агресії в Афґаністані. Французькі атлети не мають виглядів на здобуття медалів, за винятком медаліста з 1976 року в Монтреалі Гія Дрю, який здобув перемогу в бігу на 110 метрів з перешкодами. В останніх ігрищах французькі атлети здобули 9 медалів.

Державний секретар ЗСА Едмунд Москі, який якраз прибув до Бельгії на наради з міністрами оборони західньоевропейських союзників, висловив розчарування у наслідок рішення Олімпійського комітету Франції.

У НАСЛІДОК КАТАСТРОФИ У ЗАТОЦІ ТЕМПА НА ФЛЬОРИДІ, де завалилась частина мосту після того, як в один із великих стовпів в'їхав вантажний корабель, з води витягнено 30 затоплених тіл. Після того, як міст завалився у п'ятницю вранці, 9-го травня, у воду впав на сажирський автобус і кілька автомобілів. Покищо невідомо, скільки осіб згинуло в цій катастрофі, бо з уваги на бурю під кінець минулого тижня треба було перервати на якийсь час ратувальні заходи.

КОРОТКІ ВІСТІ

В Америці

АМЕРИКАНСЬКА РОЗВІДКА ТВЕРДИТЬ, ЩО ДО 1985 РОКУ СССР може досягнути переваги над ЗСА у всіх видах стратегічної нуклеарної зброї. Згідно з найновішими даними, що їх призбирала Центральна Розвідча Агенція (Сі-Ай-Ей) та інші розвідчі бюра ЗСА, у 1985 році арсенал ракет СССР збільшиться до 16,000, тоді, коли ЗСА матимуть тільки 8,000 ракет. В обличчі тих передбачень, Пентаґон уважає, що ЗСА повинні негайно приступити до побудови системи нових ракет типу МХ, що збільшило б американський арсенал до 10,000 ракет у 1980-их роках.

ПІД ЧАС ПЕРЕВІРКИ КУБИНСЬКИХ ВТІКАЧІВ НА ФЛЬОРИДІ виявилося, що серед них є одна молода людина, хвора на проказу, та два злочинці, які десять років тому захопили американські літаки та втекли на Кубу. Хворіючого на проказу перевезено негайно до спеціяльної лічниці в Ню Орлінс, Ла., а Альфреда Гернандеза і Сантіяго Альфонзо заарештували службовці Федерального Бюра Інвестиґацій. В 1969 році Гернандез схопив пасажирський літак компанії Нешенел Ерлайнс і наказав залогі завезти його до Гавани. Альфонзо вкрав в 1970 році малий пасажирський літак і перелетів ним до Куби.

ДВА КУБИНСЬКІ ЛІТАКИ СОВЄТСЬКОГО ТИПУ МІГ-21 наблизились на віддаль 50 футів до гелікоптера американської Прибережної Ґвардії біля Багамських островів з неприхованим наміром внести паніку серед його залоги. Цей гелікоптер шукав за тілами чотирьох вбитих кубинськими літаками членів залоги багамського прибережного корабля. Державний департамент вислав гострий протест до т. зв. Секції Інтересів Куби у Вашінгтоні. У міжчасі Фідел Кастро формально перепросив уряд Багамських островів за згаданий інцидент, а до міста Нассау виїхала високопоставлена делеґація на розмови з прем'єр-міністром Линдоном Піндлінгом,але вже наступного дня кубинці зірвали переговори. Багамці загрожують внесенням формальної скарги в Об'єднаних Націях.

СЕНАТ ЗСА, ВІДНОШЕННЯМ ГОЛОСІВ 68 ДО 28, затвердив свою версію бюджету на фіскальний 1981 рік в сумі 613,1 більйона долярів, тобто перший збалянсований бюджет за останніх 12 років. Минулого тижня Палата Репрезентантів апробувала бюджет у висоті 613,8 більйонів долярів, що дало б малу надвишку, як це також пропонує президент Джіммі Картер. Всі три версії не різняться загальною сумою, однак передбачають відмінні обмеження фондів з уваги на інфляцію. Тому спільні наради комісій Сенату і Палати Репрезентантів будуть затяжні у процесі узгіднення спільної версії, яку відтак конфронтуватиметься з пропозицією президента Картера.

ТЛІННІ ОСТАНКИ ВІСЬМОХ АМЕРИКАНСЬКИХ ВОЯКІВ, які згинули у невдалому рейді на Теґран з метою звільнення американських закладників, були передані їхнім родинам у п'ятницю, 9-го травня, після того, як президент Джіммі Картер попрощав їх в останню дорогу у церемоніях на крайовому цвинтарі у Арлінґтоні, Західня Вірджінія. Раніше військові патологи ідентифікували тіла п'ятьох летунів і трьох вояків морської піхоти та повідомили про це їхні родини. Крім президента Картера, у церемоніях взяли участь державний секретар Едмунд Москі та багато членів Об'єднаного штабу, кабінету і Конгресу.

У світі

НІМЕЦЬКА СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ, очолена теперішнім канцлером Західньої Німеччини Гельмутом Шмідтом, виграла провінційні вибори в Північній Надренії — Вестфалії. В склад цієї провінції входить головна промислова область Німеччини Рур і Надренія. Не зважаючи на дуже активну передвиборчу пропаґанду головного противника соціялістів християнсько-демократичної партії та на загальне сподівання, що буде зворот на право, соціялісти виграли вибори більшим процентом, як передтим, а християнські демократи зазнали втрат.

ЗГІДНО З ІНФОРМАЦІЯМИ З БЛИЗЬКОГО СХОДУ король Йорданії Гуссейн і його уряд змінили політику супроти Палестинської Визвольної Організації і переводження нею збройних наскоків на Ізваїль. Після довгих років активного спротиву проти баз для палестинських терористів на терені Йорданії, тепер Йорданія мала б на це поґодитися і вже в ближчому часі палестинці приготовлюють звідси напади на Ізраїль. Офіційні чинники з Амману, столиці Йорданії, заперечили цю інформацію, одначе урядового комунікату дотепер немає.

З НЮ ДЕЛІ, СТОЛИЦІ ІНДІЇ, ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що, не зважаючи на присутність совєтських військ на території Афґаністану, большевики були змушені відкликати звідтам своїх експертів, як також експертів, які надіслали уряди деяких сателітних країн. Завданням тих експертів було реорганізувати і помагати афганцям вести господарське життя, цілу суспільно-політичну систему, навчання молоді і науково-культурницьку діяльність згідно з комуністичними догмами. Масовий спротив народу, як повідомляє агенство Пресс Траст з Індії, змусив большевицьке командування зрезиґнувати з тих амбітних і далекойдучих плянів.

ЧОТИРИ ЛІВІЙЦІ, ЯКІ СКРИВАЛИСЯ в лівійській амбасаді в Вашінґтоні і не хотіли виїхати з ЗСА, не зважаючи на таке доручення американського Уряду, остаточно добровільно виїхали.

З УВАГИ НА ЗРОСТАЮЧІ КОМПЛІКАЦІЇ У ЗВ'ЯЗКУ з Олімпійськими ігрищами в Москві, голова спеціяльної комісії Европейської Ради, Моріс Дрійон, пропонує, щоб, починаючи з 1984 року, місто Олімпія в Греції стало постійним осідком ігрищ. До такого пляну схиляються деякі члени Міжнародного Олімпійського Комітету, а уряд Греції дав запевнення співпраці. Як відомо, ігрища в 1984 році мають відбутись в Лос Анджелесі, Каліф. Дрійон, однак, уважає, що „сполітизовання" ігрищ пішло так далеко, що „єдиним спасінням" є знайти для них місце постійного осідку.

У СЛАВНОМУ ШКОТСЬКОМУ СТАДІОНІ ГЕМПДЕН ПАРК дійшло до кровавих сутичок поміж симпатиками футбольних дружин Селтік і Ренджерс, у наслідок яких 50 осіб опинилося у лікарнях, а понад 200 — у в'язницях.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily exept Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1,130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Чи спорт для спорту?

Коли після совєтської окупації Афганістану президент Картер проголосив, що на знак протесту треба збойкотували цьогорічну літню Олімпіяду у Москві, той його заклик став предметом палкої внутрішньо-американської та міжнародної дискусії. Більшість американських коментаторів схвалювали те становище Президента, вбачаючи у бойкоті Олімпіяди у Москві не тільки політичну демонстрацію у зв'язку з наїздом на Афганістан, але й рятування самої ідеї Олімпійських ігрищ, які повинні бути найкращим символом миру і співпраці. Тому навіть статутово Олімпійські ігрища не можуть відбуватися в часі війни і годі вірити у цинічну совєтську пропаганду, що вмаршування 100,000 совєтського війська з найважчою зброєю до Афганістану, це не війна, а „мирна допомога афганському урядові завести лад у тій країні". Коли підпорядковані совєтському урядові всі тамошні засоби комунікації — преса, радіо і телевізія — намагаються защепити масі своїх невольницьких громадян переконання, що це тільки американські „палячі війни" роблять крик з приводу Афганістану, а зрештою світ погоджується з тим актом „рятування соціялізму в Афганістані", то збойкотування Олімпіяди в Москві розкрило б очі багатомільйоновим масам совєтського населення, що насправді світ обурений тією останньою совєтською збройною агресією.

Але були і є також численні противники ідеї бойкоту московської Олімпіяди. Найчастішим їхнім аргументом є те, що „спорту не вільно мішати з політикою". На такому становищі станув, м. і., також президент Міжнародного Олімпійського комітету, англійський лорд Кілланін, для якого існує „спорт для спорту", а Совєтський Союз — це „Рашія", яка має висококваліфікованих легкоатлетів, учасників кожної Олімпіяди, насправді вишколених на державний кошт професіоналів. Американський Олімпійський Комітет не захотів діяти проти волі Уряду і приєднався до концепції бойкоту літньої Олімпіяди у Москві. Але ось 20 членів американської олімпійської дружини зголосили скаргу до дистриктового федерального суду у Вашінгтоні, вимагаючи скасування заборони виїзду американських легкоатлетів на московські ігрища, як порушення персональних конституційних прав. Спонзорує цій скарзі відома американська Унія для громадянських свобод, яка з-правила боронить всіх, яким буцімто діється кривда, що у практиці виглядає, як оборона терористів і злочинців, а не їхніх жертв, льояльних громадян.

В американському і міжнародному світі завелася цікава дискусія, яка виходить поза межі самого спорту і поза межі актуального бойкоту Олімпіяди у Москві чи участи у тій Олімпіяді. Ця проблема, чи спорт, що його радо існування зформульовано вже в античному часі істиною „у здоровому тілі здорова душа", чи спорт може і повинен існувати „сам для себе", у відірванні від усіх інших ділянок та проблем національного і громадського життя. Чи це тільки власне одна з ділянок того життя, так, як, наприклад, ділянка економіки чи культури. Чи можна відмежовувати непереступною лінією спорт від „політики", коли водночас легкоатлети виступають як представники свого народу, приносячи своїми осягами славу цілому народові, бо доказують його справність, його здатність в ділянці тілорозвивання та всієї фізичної культури.

Проте, мабуть, годі таврувати тих 20 американських спортовців, які поклинуються на свої змарновані засилля, що їх вклали у підготову до участи в московській Олімпіяді, годі таврувати їх за брак патріотизму, за егоїзм та індивідуалізм, який для них вищий, аніж розпорядок державної влади, яка чейже керується інтересами нації. Кращий, мабуть, підхід до цієї події такий, що у 220-мільйоновій гущі народу мусить існувати цілий широкий вахляр світоглядів, течій і поглядів, і що така скарга 20 одиниць на тлі власне існування 220-мільйонової нації — це не вартий великої уваги епізод. У новітніх часах ніщо не може існувати за теорією Емануїла Канта „само для себе". Родина, як клітина суспільства, — навчання дітей і молоді в школі, — виконування кожної професії, — праця у будь-котрій ділянці — все воно вміщається в житті народу і його країни. Ніщо не може існувати у відірванні від народу і країни, усе воно в більшій чи меншій мірі є коліщатком в одній великій спільній машині. І тому тих 20 американських амбітних американських спортовців не мають рації, дармащо мають рацію, що вони особисто наслідком бойкоту потерпіли.

Без уваги на те, чи позовники у цій справі виграють, чи програють, житиме американський нарід і житиме демократія.

МОСКВА ПОЧАЛА ДИПЛОМАТИЧНУ ОФЕНЗИВУ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ

(В. Д.) — Минулого тижня дипломатичні представництва в Західній Європі одержали копії промови совєтського амбасадора до Франції Степана В. Червоненка, члена Центрального Комітету Компартії, що її він мав виголосити перед малою групою французів, й яку вважають за певного роду доротовказом і напрямною совєтської закордонної політики.

Москва старається знезвралізувати теперішню американську закордонну політику, головно американський бойкот московської Олімпіяди.

Промова амбасадора Червоненка, українця з походження, має бути войовнича і непримиренна, яку західньоевропейські політичні спеціялісти вважають офіціяльною лінією Кремля.

Одначе, ситуація не є зовсім ясна, бо в той же самий час, коли Червоненко виголошує войовничі промови, Москва натомість висилає різні пропагандні заклики в Західню Європу, які натякають на конечність задержання політики детанту. Ці заклики, мабуть, заохотили британський уряд запропонувати Москві повну гарантію невтральности Афганістану, якщо совєти відтягнуть свої війська з тієї азійської країни. Відомо також, що Москва не дуже спішиться приняти британські пропозиції.

Обидва аспекти політичної лінії Москви відносно Західньої Европи перейдуть строгу перевірку під час відвідин совєтського міністра закордонних справ А. Громика до Франції та можливої візити німецького канцлера, Гельмута Шмідта до Москви, де його запрошено давніше. Цебто, виглядає, що Кремль старається послабити впливи американської антисовєтської політики у Франції і Західній Німеччині. Так як Бонн, так і Париж піддержують американський бойкот Олімпіяди та накладення економічних санкцій на Іран.

Але документ Червоненка відкидає будь-які можливости на компроміс з боку Москви; навпаки, Червоненко намагається відтягнути Західню Европу від Америки, яку він уважає „загрозою для Совєтського Союзу".

Ще інший важливий аспект документу Червоненка — це його натяк на ширення „Доктрини Брежнєва". Совєтський амбасадор твердить, що будь-яка країна денебудь у світі „має повне право вибирати собі приятелів і союзників, і якщо зайде потреба, відбити з ними загрозу контрреволюції або закордонної інтервенції.

У зв'язку з Афганістаном, — він твердить, — Совєтський Союз не міг допустити до другого Чіле", (це речення вжив совєтський амбасадор в Бонні, Владимір С. Семьонов), цебто натяк на антисовєтський переворот у Чіле в 1973 році.

Амбасадор Червоненко підкреслив, що СССР домагатиметься всюди „рівности", якщо мова про „життьові інтереси Совєтського Союзу". Він також згадав, що Америка не може визначувати обширу Перської затоки чи будь-якої іншої території у світі без того, щоб на ці її дії Совєтський Союз не протестував.

Деякі західньоевропейські дипломати добачуються у документі Червоненка відкинення Ялтинської Угоди, яка встановила певні кордони в Європі, як „сферу совєтських впливів". На думку західніх дипломатів, це значить ніщо інше як те, що Москва може простягати свої імперіялістичні руки по будь-яку територію у світі, якщо це їй обійдеться безкарно.

Документ Червоненка можна також уважати за певного роду відповідь у справі совєтської інвазії в Афганістані — чи вона була тільки „оборонним" засобом, чи „експансією". Причиною совєтської висилки збройних сил до Афганістану, — говорив Червоненко, була „можливість упадку революційного уряду", як теж зосередженість американських морських сил на Арабському морі, які він схарактеризував як „загрозу для південних кордонів Совєтського Союзу" в Азії.

Атакуючи Америку за її карні санкції проти Ірану, Червоненко перестеріг західньоевропейські уряди в піддержці „агресивної" американської політики супроти СССР.

Тим часом у Москві 21-го квітня ц. р., напередодні річниці уродин Леніна, біля 5,000 совєтської еліти зібралося у Палаті Конгресів в Кремлі, щоб відзначити цю дату.

Головним промовцем був Борис Н. Пономарьов, кандидат в члени Політбюра та крайовий секретар, відповідальний за зв'язки з комуністичними партіями закордоном. Провідною думкою промови Пономарьова був перегляд зросту комунізму у світі та неспроможність Америки його знищити. На „урочистях" також були Брежнєв, Косигін і Громико.

До визначних успіхів комунізму, Пономарьов зарахував знищення уряду Поль Пота в Камбоджі, усунення уряду Сомози в Нікарагуа, марксистську революцію в Афганістані, повалення уряду шаха в Ірані та перехід влади в руки повстанців в новій державі Зімбабве, колишньої колонії Родезії в Африці.

Роман Рахманний

ЗА ПРИВЕРНЕННЯ РІВНОПРАВНОСТИ УКРАЇНСЬКІЙ ЖІНЦІ

Знову місяць травень вітає нас своїми зеленими травниками і знову люди українського роду поздоровляють матерів словесними вітаннями, квітами й подарунками. Здається, що в нас так, як в інших людей, які без комерційного наміру прийняли за свій—цей американський звичай відзначати „День Матері".

На жаль, за травневим славослів'ям далі таїться лицемірна дійсність: українка все ще перебуває на позиції „громадянина другої кляси" у власному українському суспільстві. На ту позицію загнало її чужоземне законодавство, що вкоренилося на території України з приходом чужоземної влади — спершу польської, а потім московсько-російської.

Один із наочних проявів тієї чужоземної спадщини у вільному українському суспільстві є лицемірний звичай величати мужчин і жінок „по батькові". Ось чув я розмову двох приятелів:

— Так, дуже гарно пошанували ми наших матерів, Василю Петровичу!...

— О що правда, то правда Іване Михайловичу. Я завжди був за тим, щоб дітвору виховувати в пошані до матері. Адже ще наш великий поет Тарас Григорович Шевченко писав...

— Та не тільки він... А Іван Якович Франко, а Леся Українка, ну, як його там... от лишенько, забув як її по батькові величають...

Розмовляють вони отак собі велемудро неначе б ні в них, ні у Шевченка, ні у Франка чи Лесі Українки матерів не було, тільки батьки.

Оборонці жіночих прав

Тим часом Тарас Шевченко звався просто, по-людському: Тарас Шевченко. Свого батька він шанував щиро, але все своє життя він оплакував матір, яку „ще молодую — у могилу нужда та праця положила". Як ніхто інший в нашому народі, Тарас Шевченко, правильно визначив ролю української жінки-матері, як носія традицій і виробувача нових поколінь борців. І Україну, як край і державу, бачив він, як „Неньку" й „Матір", а не як „вітчизну" — щось успадковане по чоловічій, батьківській лінії.

Іван Франко доповнив Шевченкову заповідь своїми віршами про цінність сліз жінок Русі-України і про родову передачу характеру їхнім дітям, а далі — своєю діяльністю, що мала на меті привернути українці рівноправність у своєму та чужоземному суспільствах.

Обидва ці велетні українського духа знали і цінили незамінну ролю української жінки й матері в особистому й національному житті українців. Вони ніколи добровільно не називали себе „по батькові", бо знали, що це звичай чужого й ворожого народу. Леся Українка завдяки своєму псевдонімові уникла тієї зневаги, щоб її родове й творче походження визначати по чоловічій лінії. А втім, вона сама і ми всі свідомі того, що без впливу на неї її матері (Олени Пчілки) Леся Косач не стала б Лесею Українкою.

Московська традиція

Звичай уточнювати особу „по батькові" — мовляв, з пошани до батька даної особи — суто московський звичай. У московсько-російському суспільстві жінка ніколи не сміє рівнятися з чоловіком: це була і є істина нижчого гатунку. Московський правильник „Домострой" з XVI століття визначав їй другорядне місце в родині та суспільстві. Московсько-російське законодавство в тому ж дусі відбирало їй право відати своєю спадщиною тощо. А втім, ще поки Ф. Ніцше прорік своє псевдофілософське твердження про застосування батога у взаєминах з жінками, то цей спосіб був давно закорінений на Московщині. Колгоспний підхід до жінцтва був широко застосовуваний ще в середньовічній Московії та протривав до наших часів.

Українське суспільство з давніх-давен визнавало жінку за рівноправну і в багатьох справах важливішу особу в сім'ї. Примусове накинення українцям чужого законодавства, з його дискримінацією жіноцтва, спричинило глибшу русифікацію керівного прошарку ніж сама російська мова. Почалася та русифікація з гетьманування Івана Брюховецького, що злакомившися на московську боярщину і сподівані царські привілеї, взявся мавпувати московські звичаї.

За Петра Першого царська сокира „спонукувала" козацьку старшину нагинати свій життєвий стиль на московський копил. За розпусниці Катерини козацька старшина силкувалася зберегти свої земельні права і отримати дворянські привілеї, тому радо проймалася „благородними" звичками москалів. Один з них: величати одні одних „по батькові"...

Після скасування решток світського й церковного самоуправління на колишній лівобережній Гетьманщині (1786) українське жіноцтво знайшлося на найнижчій позиції всеросійського жіноцтва: жінка не тільки в Церкві, але й усюди повинна „мовчати", бо, мовляв, (Закінчення на стор. 3)

ЗВЕРНЕННЯ

ПРЕЗИДІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ І УРЯДУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ ДО ВСІХ УКРАЇНЦІВ, ПОСЕЛЕНИХ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

ДОРОГІ ЗЕМЛЯКИ І ЗЕМЛЯЧКИ!

Державний Центр Української Народньої Республіки — зокрема Українська Національна Рада і Уряд УНР — як спадкоємець створеного з волі українського народу на Батьківщині легально існуючого в 1917-20 роках Уряду Української Народньої Республіки, беззастережно стоять і стоїть на самостійницьких позиціях та продовжує свою діяльність в інтересах національно-визвольної боротьби українського народу проти совєтсько-московської окупації за досягнення свого найвищого ідеалу: виборення державної незалежности і відновлення своєї Вільної, Соборної і Незалежної Держави.

Ця безкомпромісова боротьба за державну незалежність вимагає жертвенности українського народу не лише на рідних землях, а і їхніх братів і сестер, поселених у вільному світі.

Відвічний ворог ідеї Української Незалежної Держави — Москва — вживає різних методів і засобів у поборенні нашої єдности не лише на рідних землях, а і тут, у вільному світі. Кремлівські володарі добре знають, що в єдности сила народу, а перескарвиш нас і поділивши нас на частини чи групи, їм буде легко по одинці винищувати та розкладати українську громаду, що перебуває поза межами Батьківщини. Цього ми не смієм ніколи забувати. Різним наклепам та намаганням поділу і розбиття української спільноти мусимо дати найгострішу відсіч.

Крім моральної допомоги Органам Державного Центру Української Народньої Республіки в екзилі, не мусимо забувати і про матеріяльну їх підтримку.

Розвій світових подій та подій на Батьківщині зобов'язують Уряд УНР поширювати свою діяльність, особливо на зовнішньому та пропаґандивному відтинках.

Вся діяльність Органів Державного Центру Української Народньої Республіки і його акції політичного характеру вимагають фінансових засобів, що їх може дати лише національно свідома українська спільнота на еміграції шляхом щорічних збірок традиційного „Податку 22 Січня" та пожертв на підтримку ДЦентру УНР. Сучасна мобілізація фінансових засобів не занепала, не зважаючи на ворожу агітацію. Але саме в цей відповідальний момент Державний Центр потребує більше засобів для розгорнення різних акцій.

Ми ще раз нагадуємо, що успіх у діяльності Органів ДЦентру УНР, які мають переводити в життя цілком незалежну національно-визвольну політику, в першу чергу залежить від їхніх фінансових засобів, джерелом яких може бути лише національно свідома українська спільнота на еміграції.

Тому Президія УНРади і Уряд УНР звертаються до всіх українських патріотів, поселених у вільному світі, з проханням активізувати і посилити свою фінансову жертвенність. Хай тепер не буде ні одного причинка Державного Центру, який не вніс би у фонд Української Народньої Республіки своєї річної вкладки: в Америці, Канаді й Австралії 15 долярів, в Англії 5 фунтів та в інших країнах рівновартість 30-ти німецьких марок.

Особливе звернення і прохання до наших промисловців, купців та високооплачуваних осіб, які при добрій волі, при своєму високому матеріяльному добробуті, можуть зробити щедрий дар у скарбницю Української Народньої Республіки в екзилі.

Сподіваємося, що у 1980 році буде все більше українських патріотів, які не стоятимуть осторонь і складуть свою пожертву у розбудову національно-визвольної акції Органів Державного Центру Української Народньої Республіки.

Пересилаємо всім українським громадянам і громадянкам наші сердечні привіти! Щасти Боже!

За Президію Української Національної Ради:
В. Біляїв — голова

За Уряд УНРеспубліки:
Т. Леонтій — голова
А. Широкостеп — керівник Ресорту Фінансів

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

А ПРО ОСНОВНЕ НЕ ЗГАДАНО

Ввічливо прошу помістити в рубриці „Голоси читачів" кілька моїх завважень до статті д-ра Володимира Ценка під заголовком — „Він промошував шлях у майбутнє", присвяченій пам'яті заслуженого громадянина покійного мгра Михайла Мадая („Свобода" з дня 12-го квітня 1980 р.).

Автор свою дуже цікаву статтю починає зворотом:

„Якщо колись історик схоче написати про події нової еміграції, її праці та вклад у наше зорганізоване суспільно-громадське життя в ЗСА, то напевно не зможе поминути скромної дати 17-го вересня 1947 року, коли створився перший Відділ „Самопомочі" у Філядельфії, що відтак дало початок до заснування Централі в Ню Йорку..."

Кмітливий читач зразу запитається, якщо створився перший Відділ, то він мусів бути відділом якоїсь вже існуючої організаційної надбудови, бо існування такого відділу без тієї основи є неможливе і нелогічне. Як такий нелогічний відділ міг стати початком до заснування централі?

Воно трохи дивно, що це висказав д-р Ценко, який був довголітнім і заслуженим головою Відділу Самопомочі у Філядельфії і одночасно входив в склад головної управи Централі в Ню Йорку.

Насправді було інакше. З ініціятиви п-і Марії Хомин в лютому 1947 року скликано перші основоположні збори в Ню Йорку, де прочитано перший проєкт статуту, устійнено назву „Самопоміч" і вибрано першу управу. Це був початок Централі, яка існує досі. В тому часі, коли з ініціятиви тієї ж п-і Хомин і д-ра Володимира Пушкаря у вересні створено перший відділ „Самопомочі" у Філядельфії, централя в Ню Йорку вже мала свою домівку з обладнанням і телефоном. Отже, не збиваймо з пантелику майбутніх істориків.

Доволі великий сеґмент статті присвячено Злученому Українському Американському Допомоговому Комітетові, при тому згадується імена жертвенних суспільних діячів, які в перший спосіб співдіяли з тим Комітетом (пані — Іванна Бенцаль, Катерина Пелешок, Олена Штогрин, панове — д-р Карпевич, д-р Павло Дубас, Роман Карбівник), але чомусь ані разу не згадалося ім'я покійного д-ра Володимира Галана, який був справжнім „спіритус мовенс" усіх дій тієї організації, і яку очолював від її початків аж до кінця свого життя.

На закінчення тих кількох завважень треба зазначити, що в найтяжчих початках централі „Самопоміч" ЗУАДКомітет піддержав її поважною фінансовою запомогою.

Ню Йорк, Н. Й.
Петро Андрусів

КАНАДСЬКА ТЕЛЕВІЗІЙНА СІТКА СІ-БІ-СІ не передаватиме Олімпійських ігрищ в СССР з уваги на заповіджений Канадським олімпійським союзом бойкот, як протест проти інвазії СССР на Афганістан. Речники Сі-Бі-Сі твердять, що вони втратять 2,4 мільйона долярів, що їх названа мережа внесигнувала за права передачі і технічні влаштування.

Осип Залеський

ПЕТРО КАРМАНСЬКИЙ

(Спогад з нагоди сторіччя народин поета)

У 1909-му році прийшов до гімназії у Золочеві новий учитель, українець, Петро Карманський. Гімназія була „польська", себто з польською мовою навчання, а що приблизно одна четвертина учнів були українці, українська мова була предметом навчання „умовно обов'язковим", себто учні українці були обов'язані вчитися цієї мови і для навчання її прийшов власне Петро Карманський, відомий поет. Навчання української мови в Золочівській гімназії не було на високому рівні, вчили її учителі українці, але не мовники. Щойно коли в 1906 році до гімназії прийшов проф. Михайло Галущинський, він поставив навчання української мови на рівні з іншими предметами, а ми, учні, побачили, що цієї, хоча рідної, мови не знаємо, бо написане домашнє завдання (у четвертійклясі) оцінив професор лиш в одного учня доброю оцінкою, у двох або трьох — достаточною, а решта, яких п'ятнадцять — недостаточною. Добру оцінку отримав Іван Лизанівський, який пізніше, як студент Львівського університету, був секретарем Івана Франка, а згодом міністром преси й пропаґанди в уряді УНР.

Професор Галущинський підчував нас української мови та зацікавив нею, тому коли по трьох роках на його місце прийшов Карманський, ми могли вже читати і розуміти твори сучасних поетів, членів „Молодої Музи", до якої належав також Карманський. Ми були горді з того, що нашим учителем є знаний український поет. Мандрівний український театр, заїхавши в Золочів, ставив драму Грільпарцера „Хвилі моря і любови" у перекладі П. Карманського, і це ще більше піднесло професора в наших очах. В тому році наша кляса приготовляла концерт в пошану Тараса Шевченка; в укладенні програми допоміг нам багато проф. Карманський. За його порадою запросили ми двох солістів-співаків, учнів української гімназії у Львові, щоби піднести „стиль" концерту та зробити його кращим від подібного концерту в честь Адама Міцкевича, який влаштовували учні гімназії осінню, а Шевченківський весною, кожного шкільного року. Концерт починався доповіддю учня, а кінчився словом професора української мови, цим разом проф. Карманського. Його слово було наскрізь поетичне і формою і змістом і заімпонувало не лиш нам, учням українцям, але й нашим товаришам і професорам — полякам.

У вивченні української мови була нам допоміжною шкільна бібліотека, що її розбудував проф. Галущинський, а також тайний учнівський гурток під проводом згаданого вже учня І. Лизанівського. В гуртку давали ми короткі доповіді на прочитані нами теми і дбали про це, щоби і доповіді і дискусії були в добрій укрїнській мові.

Згадуючи Карманського як учителя, треба хоча коротко сказати про його життя і творчість. Століття з дня народження Карманського вже минуло, бо народився він 29-го травня 1878 року в Галичині. По закінченні науки в гімназії, записався на філософічний відділ Львівського університету, але по році залишив Львів і виїхав у Рим студіювати теологічні науки. Про часи його перебування у Римі він згадував не раз під час лекцій в гімназії, насвітлюючи велич давньої римської культури, зокрема мистецтва, з якою користали деякі наші люди, що студіювали в Італії. Теологічних студій Карманський не закінчив, а повернувся до Львова і продовжував студій української мови в університеті. Згодом пішов працювати як учитель гімназії, спершу в Золочеві, а відтак у Львові. Вже як студент університету почав писати поезії і разом з іншими молодими поетами і мистцями, такими, як: Василь Пачовський, Богдан Лепкий, Остап Луцький, Степан Чарнецький, Осип Турянський, Михайло Рудницький та іншими, оснували літературне об'єднання модерністів „Молода Муза". У своїх творах вони старалися прирвати зі старою сантиментальною побутовщиною й іти за новими течіями, які нуртували тоді в Західній Европі. Вони дивилися непризним оком на „старе" суспільство, яке не піддержувало їх, бо їх не розуміло. Карманський не раз критично висловлювався перед нами, учнями, про наше суспільство, що не читає творів молодих поетів, не піддержує видавництв, які ті твори видають, а тим самим не сприяє розвиткові нових напрямків у літературі, а головна увага тепер звернена на „реальні господарські потреби". Був це час, коли в нас почався рух за піднесення сільсько-господарського життя, щоби витягнути село з біди та недостатків. Не розуміли тоді „Молодомузисти", що спершу треба розбагатіти матеріяльно, щоби мати можливість піддержувати творчість духової культури.

Цей песимістичний настрій виявляється в перших збірках поезій Карманського: „Ой люлі смутку", (1906), „Блудні огні" (1907), „Пливем по морю тьми" (1908).

У роках 1922-25 Карманський перебував у Бразилії, як представник уряду ЗУНР, а згодом редагував там часописи „Праця" і „Український Хлібороб". Його поезії з того часу вже не сантиментальні і смутні, а повні патріотичної тематики і закликів до боротьби з окупантами українських земель та пророчими кличами, як у вірші „Воскреснеш Україно":

Воскреснеш у ліпоті і славі
І під твої скоряться нозі
Покірні у своїй знемозі
Всі супостати і лукаві
Твої кати криваві.

З твойого гордого коліна
Зросте плем'я нових Самсонів,
Що повалить стовпи кордонів
І викотиться мов лявіна
З неволі — вільна Україна.

Воскреснеш, скований Титане,
Як встав із гробу син Марії,
І зіллям з рідної країни,
Де храм твоєї слави стане,
Усі залічиш рани.

Вільна Олімпіяда в Торонто

Заходами представників поневолених Совєтською Росією народів, відбудеться в днях 4-5-6-го липня, 1980 р., у спортовому комплексі Сентенніял Парк Етобікок, Онтаріо, Канада, „Вільна Олімпіяда 1980". „Вільна Олімпіяда" відбудеться напередодні запланованих ігрищ у Москві. Ціль „Вільної Олімпіяди" поневолених народів є трояка:

1) Вказати на відсутність поневолених Росією народів у запланованій Олімпіяді в Москві. Натомість змагуни цих народів змушені виступати на Олімпіядах та інших міжнародних змаганнях як члени „совєтських" або „російських" спортових команд. Тим самим їхні спортові досягнення ідуть на конто Росії — поневолювача їхніх власних націй.

2) Дати змогу спортовій молоді, яка походить із поневолених Росією народів, вільно змагатися під своїми власними національними прапорами і емблемами.

3) Спортовою акцією створити мобілізаційний чинник, який посилить рух за бойкот Олімпіяди в Москві, і рівночасно дасть змогу ще раз вказати на імперіялістичний зміст та інтенції Совєтської Росії, яка включила у свої агресорські пляни навіть Олімпійський Рух і спорт взагалі.

В спортовій частині „Вільної Олімпіяди 1980" заплянованo змагання копаного м'яча, відбиванки, кошиківки, легко-атлетики і стріляння. В розваговій частині буде культурно - мистецький фестиваль, офіційне прийняття та забава для молоді.

До участи у змаганнях на „Вільній Олімпіяді" дотепер зголосилися українці, литовці, лотиші, естонці і вірмени. До участи в програмі „Вільної Олімпіяди" запрошується кожного канадського і американського спортовця і спортовку, які поділяють становище бойкоту Олімпіяди в Москві. Треба відмітити, що ідея бойкоту Олімпіяди в Москві і плян „Вільної Олімпіяди 1980" зродилися ще довго перед тим, як Совєтська Росія напала на Афганістан і ЗСА заініціювали акцію бойкоту.

В складі української команди на „Вільній Олімпіяді 1980" візьмуть участь спортовці українських молодіжних організацій Пласту і Спілки Української Молоді, і члени українських спортових організацій у Північній Америці.

Щоб зібрати належні фонди на профінансування „Вільної Олімпіяди 1980", Організаційний комітет заплянував „Олімпійську льотерію", товариський вечір, моттом якого буде „Тож за бойкот", та пропам'ятну програмку — сувенір.

Закликаємо усе громадянство Канади і ЗСА, а особливо українську та наші союзні спільноти, морально і матеріяльно підтримати ідею „Вільної Олімпіяди 1980" й масово взяти участь у наміченій програмі.

Просимо шановних читачів слідкувати за дальшими інформаціями про „Вільну Олімпіяду 1980" в українській пресі.

Організаційний комітет

ГАРОЛЬД КОВІНҐТОН, 26-РІЧНИЙ ЛІДЕР ОДНОЇ з кількох груп, які творять Американську нацистську партію, вправді програв у правиборах Республіканської партії на становище генерального прокуратора у Північній Каролайні, але здобув 56,000 голосів (43 відсотки). „У цьому стейті є 56,000 осіб, які є або нацистами, або дурнями", — заявив Ковінґтон, додаючи, що „якщо заглянути під шкіру консерватиста, то знайдете нациста, так як під шкірою ліберала знайдете комуніста".

2-ий Відділ ООЧСУ в Ню Йорку

влаштовує

в неділю, 18-го травня ц. р., о год. 5-ій по пол.
у великій залі Дому УВФронту в Ню Йорку
при 136 Друга Авеню

АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР

Проф. ЯРА СЛАВУТИЧА

на тему:

„РЕЙДИ УПА", розділ з поеми „МОЯ ДОБА"
присвячений

ГЕН. ТАРАСОВІ ЧУПРИНЦІ-ШУХЕВИЧЕВІ

Запрошуємо наше Членство та Українське Громадянство до численної участі.

Година Українських Мельодій
Радіотелепередача Романа Мариновича
Неділя, 18 травня 1980 р., год. 12-та дня
Українське Село — Бавнд Брук, Н. Дж.

ВЕСНЯНИЙ ФЕСТИН-ПІКНІК

Грає відома оркестра „Коломийка" — М. Шкварка

Вступ $3.00 для старших, $1.50 для молоді і емеритів.
Дохід на фонд Української Телевізійної Програми.

Увага! СИРАКЮЗИ Й ОКОЛИЦЯ! Увага!

Управа церкви св. Луки в Сиракюзах, Н. Й.

щиро запрошує Українську Молодь і Старше Громадянство на

ПЕРШУ ВЕСНЯНУ ЗАБАВУ

яка відбудеться

в новій чудовій церковній залі
при 3290 Ворнес Ровд, Рт. 173, Норт-Вест

дня 24 травня 1980 р., початок о год. 8:30 веч. і до?

Гратиме чудова українська оркестра „Коломия"

- Приємна атмосфера, смачна перекуска, добрий і багатий буфет.
- Радо вітаємо Вас на забаві, а забавитесь найліпше!
- Учесь прихід із забави — на будову нової церкви.

Телефон: 468-3472. УПРАВА

ЗА ПРИВЕРНЕННЯ...

(Закінчення зі стор. 2)

вона не особа... Різниця між ними була одна, і то суттєва: російське жіноцтво було „закабалене" у своїй панівній нації, а українське жіноцтво у великодержавному та у власному суспільствах. Чому? Бо українці підкорилися чужому законодавству і пройнялися духом московського чоловічого шовінізму.

Реакційний совєтський лад

У Совєтському Союзі, що насправді являє собою російську великодержаву, щороку в березні офіційно відзначають шумно і крикливо „Міжнародний день жінки". Однак жіноцтво в СССР такою самою мірою „закабалене", як було воно за царату чи навіть ще гірше.

Так званий прогресивний лад у СССР розширив рамки жіночої панщини чи кріпаччини на ділянки, про які царський режим навіть не думав. Жінка в СССР замітає і чистить вулиці, а не тільки „уборні", жінка мурує доми і працює в копальнях при найгірших і найтяжчих зайняттях. Мужчини там найчастіше виконують ролю (згідно зі словником академіків совєтських) „наставників" і „надзирателів". А так, вони — мужчини — відають державними справами, партійними справами, судовими, редакційними і іншими „відповідальними" справами „країни перемігшого соціялізму".

Ніде в світі не зневажають жіночої істоти так дошкульно, як саме у російському Совєтському Союзі. Може знайдеться якийсь науковий працівник і напише книгу про те, як обурливо, образливо і підло говорить совєтський мужчина, а зокрема москаль, про жіноцтво. Ледве чи є така друга нація, яка б так брудно лаялася в жінок і матерів, як лаються москалі і психологічно русифіковані етніки. Так, правду написав Микола Холодний у вірші „Монолог Франка": „Російська мова в душу нам плює?"

А плює вона українцям і українкам не лише словами, але й поняттями.

Одне з тих понять — це фальшиве уявління про нижчість жіночої істоти.

Забута пересторога

На початку 1920-их років молоді українські письменники (Юрій Яновський, М. Хвильовий, Микола Куліш) перестерігали своїх сучасників перед цим сутомосковським, неукраїнським звичаєм уживання „отчества", себто по батькові. Сьогодні, коли в українській вільній пресі дедалі частіше трапляються ці „отчества" (навіть у відношенні до лютих ворогів української нації!) ніби, мовляв, з пошани до батька того чи іншого діяча, доводиться сказати на весь голос:

— Досить лицемірства! Визволення народу з чужоземної неволі розпочинається не від збройних сутичок, але насамперед від перерізання психологічного павутиння, що ним чужоземний павук обмотав національний розум і національну гідність. Відзначаючи „День Матері", нам усім треба насамперед привернути достойне місце, що його посідала в житті українського народу жіноча істота українського роду. Бо це один із суттєвих аспектів психологічного відокремлення українців і українок від московсько-російської рабської спадщини.

ДЕПАРТАМЕНТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЗСА передбачує велику нестачу харчів в Афганістані літом цього року. Департамент опублікував цифри, які вказують, що збіжева продукція Афганістану за минулий рік упала на 14% нижче від 1978 року. Большевики обіцяли імпортувати 140,000 тонн збіжжя в короткому часі, бо вже в різних місцевостях появилися дошкульні перериви в постачанні харчів.

ПРЕЗИДЕНТ ЄГИПТУ САДАТ ЗАПРОПОНУВАВ відложення на якийсь час ізраїльсько-єгипетських пертрактацій у справі автономії для палестинців на територіях зайнятих Ізраїлем. Ізраїльський міністер війни заявив, що „розходження в цій справі між Єгиптом і Ізраїлем" є дуже великі, а Сол Ліновіц, представник Президента Картера для тих справ поінформував, що дальші розмови покищо відбуватимуться в підкомісіях.

„ВИБОРИ З ПЕРЕШКОДАМИ" В ІРАНІ скомпліковані боротьбою між іранськими урядовими військами і курдськими повстанцями. На вимогу військового командування іранських військ уряд відкликав вибори в цілому ряд міст і населених пунктів. Чи це вплине на реченець скликання іранського парляменту, який визначений десь на половину червня, дотепер, ще не відомо. Зате Хомейні потвердив, що власне сесія парляменту вирішить долю американських закладників.

КИТАЙ, ЯКИЙ ДОТЕПЕР ПОСІДАВ ТІЛЬКИ ракети середнього засягу, згідно з повідомленням „Нового Китайського Агенства" з Пекіну, випробовуватиме в обширі островів Джілберт на Пацифіку далекосяжні, міжконтинельні ракети. Ракети, вистрелені з Північного Китаю зроблять около шість тисяч миль, заки осягнуть свою ціль. Проби відбудуться від 12-го травня до 1-го червня. Китайські кораблі для контролі точности прицілу вже відплили на місце призначення. Так само літаки візьмуть участь у тій операції.

ПОЖЕРТВИ

на УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ в Ню Йорку
замість квітів на свіжу могилу

бл. п. Ізидори Петрівни Косач-Борисової

почесної членки Союзу Українок Америки

по 100.00 дол. — Окружна Управа СУА в Ню Джерзі;
по 50.00 дол. — Ольга Якубович;
по 25.00 дол. — 24-ий Відділ СУА, Ню Джерзі, 47-ий Відділ, Рочестер;
по 20.00 дол. — Олександра Бражник, Марія Даниш, Людмила і Ілля Демиденки, Ольга Сергієва;
по 15.00 дол. — Стефанія Пушкар, Надія Світлична;
по 10.00 дол. — Лідія і Вадим Андрієвські, Лідія Бурачинська, Тамара Веремієнко, Наталія Даниленко, Марта Данилюк, Іванна Дмитерко-Ратич, Віра Кліш, Аделя Мірошниченко, Ірина Поливко, Марія Ржепецька, Зіна Захарченко, Мирослав Роговський, Ірина Руснак, Мирослава Стахів, Ніна Строката, Надія Фат, Ольга і Богдан Фостяки, Віра Якубовська, Михайло Якубовський, Пріся Яцун;
по 5.00 дол. — С. Гаврилюк, М. Ганін, Діма, Анна Ляшенюк, П. Матіїв, С. Синаренко, Таня Семчишин, А. і О. Трачуки, О. Ф., Л. Олексів, Наталія і Петро Холодні, Михайло Черешньовський;
по 3.00 дол. — Марія Дигдалевич, Анна Кузьмів, Люся Сердюк;
по 2.00 — Роза Марко.

Щиро дякуємо всім Жертводавцям.

УПРАВА УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ

Пам'яті о. д-ра Венедикта Сютика, ЧСВВ, пароха Амстердаму

(У 40-ий день смерти)

Відзначування сорокового дня смерти померлої людини належить до нашої традиції і звичаю. В ньому криється біль нашого серця по втраті дорогої особи, якої не хочеться ніколи забути.

У вівторок, 8-го квітня цього року — це був Світлий Вівторок, коли серед нас скрізь лунав радісний привіт „Христос Воскрес" і піснею тропаря „Смертю — смерть подолав" звеличували ми Воскреслого Христа, — ненадійно наша радість із смутком обнялась... Цього дня вранці на удар серця помер наш дорогий душпастир о. Венедикт, ЧСВВ, парох Амстердаму, Н. Й. Відійшов від нас ревний священик, людина глибокого знання, великого життєвого досвіду й організаційного хисту.

Похоронами зайнявся місцевий парафіяльний комітет. В них взяли участь оо. Василіяни, до яких належав св. п. ієромонах Венедикт, під проводом свого протоігумена о. Патрика Пащака, ЧСВВ, і довколишні наші священики оо. мітрати: В. Середович і В. Андрушків, о. декан Б. Волошин, сов. Б. Смик; парохи: Т. Гумницький, В. Мак, В. Джулій та інші. Були присутні духовники латинського обряду і повна церква наших парафіян.

Після відправ тлінні останки Отця-Пароха відвезли на епархіяльний цвинтар Св. Духа в Гамптонбурзі, Н. Й., де оо. Василіяни мають свою Гробницю.

Отець Венедикт Сютик походив із Західньої України. Народився в селянській родині Дмитра й Агафії, з дому Ференчак, 14-го березня 1919 року в селі Боляновичі, повіт Мостиська. Після народної школи вчився в гімназії оо. Василіян у Бучачі і вже змалку приліг душею до оо. Місіонарів і після закінчення гімназії вступив до Василіянського новіціяту в Крехові. Тут склав тимчасові обіти в 1933 році. Богословські науки почав у Кристинополі, а університетські — з причини воєнної хуртовини — закінчив закордоном у Чехо - Словаччині, завершуючи їх докторатом філософії у Празі і поглиблюючи на Вюрцбурзькому університеті у Відні. Вічні монаші обіти зложив у Празі 1941 року, а на священика висвятив його Владика Станіслав Зела в Олумувцях на Чехо-Словаччині в 1943 році.

Душпастирська праця о. д-ра Сютика не була легка. Після війни разом з іншими отцями Василіянського Чину він дістався до Канади, де навчав у Духовній семінарії в Грімсбі, Онтаріо. Відтак душпастирював в Оттаві, Канада. З часом його перенесли до Америки, і тут

Св. п. о. д-р Венедикт Сютик

він душпастирював у різних місцевостях: Бінґгемптон, Н. Й., у Чікаґо, Ілл., та на Бронксі, Н. Й. На деякий час був повернувся до Европи на пароха церкви св. Варвари, а рівночасно був викладачем Віденського університету. В 1971 році повернувся до Америки і тут сбняв душпастирство при церкві св. Юра в Ню Йорку. Останнім його етапом праці був Амстердам, Н. Й., де з огляду на своє надірване працею здоров'я погодився обняти парафію св. о. Николая та духовну опіку над малими українськими станицями: Бродалбін, Литтл Фаллс та Джансвілл. Тут і захопила його несподівана смерть на 62-му році життя.

Життєвий шлях покійного о. Пароха, що скитався з місця на місце по чужих країнах, не був легким і приємним, проте він ревно трудився для свого народу, що так, як і він, опинився на скитанні.

Багато натрудився о. Венедикт і для нашої громади в Амстердамі. На протязі п'яти років він дбав про спасіння наших душ, своєю наукою і прикладом вказував нам шлях, як треба жити, щоб бути в згоді з Божим і людським законом. При цьому був теж добрим господарем парафіяльного майна, всякий почин обдумував наперед та в деталях. Завдяки отцеві відновлено у нас парафіяльний дім, у церкві — святилище, іконостас, церковну залю; справлено нові входові двері до церкви, запроєктовано і дано до виконання два вівтарики при вході на лямпади за померлих; Отець-Парох упорядкував наш цвинтар, плекав думку побудувати там нову каплицю, але невмолима смерть не дала йому докінчити усіх його задумів. Своєю працею св. п. о. Парох В. Сютик заслужився для добра нашої громади і тому вся громада так боляче відчула його втрату.

Вшановуючи свого духового провідника у сороковий день Його смерти, пом'янемо Його душу в суботу 17-го травня Заупокійною Богослужбою та своїми тихими молитвами. А пам'ять цього Праведника хай залишиться живою між нами.

В. В.

У 1979 РОЦІ З РУК ТЕРОРИСТІВ ЗГИНУЛО 587 ОСІБ, в тому числі 12 американців, — твердить Центральна Розвідча Агенція (Сі-Ай-Ей) на підставі даних, які вона призбирує з 1968 року. Обидва числа становлять рекорди за останні 11 років. Майже половина терористичних нападів мали місце в індустріялізованих країнах Західньої Европи і Північної Америки. Звідомлення Агенції вичисляє 47 палестинських і 7 іранських терористичних груп, які були відповідальні за більшість нападів і вбивств. Сі-Ай-Ей передбачує зріст терористичних акцій у біжучому році і рекомендує ряд протизаходів.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ

нашого Дорогого
МУЖА, ТАТА, БРАТА, ШВАҐРА І ВУЙКА

бл. п.

ГРИГОРІЯ МОЧУЛИ, мол.

у вівторок, 20-го травня 1980 року

будуть відправлені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ

в Катедральному Храмі у Філядельфії, Па., о год. 8-ій ранку
і в церкві св. о. Миколая в Пассейку, Н. Дж., о год. 6:30 ранку.

Про ласкаві молитви за душу Покійного просить —

Родина Мочулів

ГЕНРІ КІССІНДЖЕР, КОЛИШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ЗСА, заявив, що він піддержував би кандидатуру Роналда Регена у президентських виборах проти президента Джіммі Картера. Він сподівається, що Реґен спрецизує свої погляди вже в найближчому майбутньому. Кіссінджер, який виступав перед Лігою проти знеславлення Б'най Б'рит в Ню Йорку, також заявив, що він телефонував до президента Картера в день проголошення невдалої спроби звільнити американських закладників в Теграні і висловив йому свою піддержку.

ПОДЯКА

Дня 8. березня ц. р. розпрощався з цим світом

св. п. проф. ДАМ'ЯН АНТОНОВИЧ ГОРНЯТКЕВИЧ

Біль від цієї розлуки посвячуємо Господеві, який покликав нашого Покійника в кращий світ, а з глибини душі хочемо подякувати всім тим, що були з нами думками, співчуттям, приявністю на панахиді та на похоронних відправах і відпровадили Покійного на місце вічного спочинку.

Наша велика вдячність Його Святості Патріярхові Йосифові за відправлення св. Заупокійної Літургії та за слова признання для дорогого нашого Покійника за його вірність справі Патріярхату нашої Церкви та за співчуття для нас. Нашому парохові о. д-рові Богданові Волошинові дякуємо за часті відвідини і св. Причастя в шпиталі і вдома та за похоронні відправи в Керґонксоні і в Бавнд Бруку.

Ми вдячні нашому вірному другові д-рові Миколі Барусевичеві за промову після панахиди, як рівнож мистцеві Михайлові Морозові, що попрощав Покійного над відкритою могилою. У промовах під час тризни пом'янули щиру працю Покійного в дорогих йому установах редактори Василь Качмар і Василь Пасічняк від патріярхального руху, а професори Григорій Костюк від УВАН і Ярослав Падох від НТШ. П. Ярослав Ощудляк розказав свій спогад із часу виконування Покійним поліхромії церкви в Угнові. Д-р Леся Ткач згадала працю Покійного на Курсах Українознавства в Нюарку-Ірвінґтоні, а мистець Михайло Черешньовський промовляв від ОМУА. Наш дорогий Іванко Брикович поділився спогадами про свого Покійного Дядька в родинному житті. Усім їм наша щира вдячність.

Неможливо згадати тут поіменно усіх дорогих нам Пань, що жертвенно зайнялися влаштуванням тризни в правдиво християнському дусі. Збірку на дорогі Покійному цілі замість квітів на його могилу перевів д-р М. Барусевич. Напевно дуже дорогий дар Покійному це пожертви на св. Літургії і на церкву пресв. Трійці в Керґонксоні. За ввесь труд і жертвенність усім сердечно дякуємо і молимо Господа, щоб винагородив їх сторицею.

Дружина і Син з Родиною

ПОЖЕРТВИ, ЗЛОЖЕНІ ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА СВІЖУ МОГИЛУ

НА ПАТРІЯРШИЙ ФОНД:

По 50 дол. — Марія Брикович, д-р Ярослав і д-р Дарія Миндюк, Марія Р. Форостина, Ярослав і Катря Червоняк.
По 25 дол. — Володимира і Теодозія Брикович, Іван і Дзвінка Брикович, Люба Брикович, д-р Юрій Карапінка, д-р Василь Палідвор.
По 20 дол. — Софія Андрушків, д-р Володимир і Марія Бабій, д-р Микола і Святослава Барусевич, Михайло Куриляк, Михайло Кухній, інж. Володимир Левицький, Михайло і Ірина Мороз, ред. Василь і Дарія Пасічняк, д-р Володимир і Марія Семків, Марія Сташинська, Дарія Хухра, Марія Червоняк, Володимир і Марія Юркевич.
По 15 дол. — Кость Гретчак.
По 10 дол. — Володимир і Марія Барагура, д-р Роман Барановський, Михайло і Ольга Бодлак, Юрій Ганкевич, д-р Богдан Кондра, Іван Кульчицький, Люба Левицька, Михайло Лучків, Стефан Орловський, Ярослав Ощудляк, Зенон і Ольга Савчук, д-р Володимир і Ярослава Ціханські, Володимир Цяпа, Ольга Яримович, Петро Яців.

НА УКРАЇНСЬКУ ВІЛЬНУ АКАДЕМІЮ НАУК:

По 100 дол. — д-р Роман Лисяк.
По 30 дол. — інж. Антін і Ірина Шарунович.
По 25 дол. — інж. Андрій Бараник, Володимира і Теодозія Брикович, Іван і Дзвінка Брикович, Люба Брикович, д-р Олег Волянський, д-р Михайло і Дарія Дудра, д-р Орися Карапінка, Дарія Цапар.
По 20 дол. — Мирослав і Ева Гнатів, інж. Орест і Оксана Клюфас, Йосиф і Софія Мацук, Анатоль і Евгенія Плескачевські, Орися Судчак.
По 10 дол. Дарія Витанович, Богданна Волянська, Ольга Денисенко,, Любов Дражевська, Антін Змій, Іван Коровицький, Володимир Сенежак, Галина Хамула, Михайло і Омелія Цяпка.

НА УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ:

По 20 дол. — інж. Ярослав і д-р Леся Ткач.
По 15 дол. — д-р Ольга Богатюк, д-р Юрій і д-р Ольга Рибаків.
По 10 дол. — Іванна Коваль.
Рожа Шуль зложила по 5 дол. на УВУ, на КОДУС — Сарсель і на Енциклопедію Українознавства.

НА БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД ЦЕРКВИ ПРЕСВ. ТРІЙЦІ В КЕРҐОНКСОНІ

По 25 дол. д-р Роман Патрило.
По 10 дол. — Лев Бубела, Онуфрій і Марія Литвин, Григорій і Анна Мокляк.
По 5 дол. — Ольга Яримович.
Сума цілої збірки: 1.430 дол.

Помолімось за наших друзів.

ЗАУПОКІЙНА СВЯТА ЛІТУРГІЯ

за спокій і вічну радість душ померлих Членів Фонду Катедр Українознавства

Впреп. о. протопресв. Іван Ткачук відслужить Заупокійну Святу Літургію, в п'ятницю, 23-го травня 1980 року, о год. 10-ій ранку, в УПЦеркві Всіх Святих в Ню Йорку, Н. Й., за Блаженної Пам'яті:

ЮСТИНУ РУДЯК
СТЕФАНА НАКОНЕЧНОГО
ЙОСИФА НАКОНЕЧНОГО
КАТЕРИНУ ШИПИЛЯВУ
ВОЛОДИМИРА ФЛЮНТА
ТЕОДОРА ҐЕЛЕМЕЯ
ВАСИЛЯ ГАВРИЛЬЦЯ
ВАСИЛЯ ГОЛОВЧАКА
ВОЛОДИМИРА БАЛЯСА
ВАСИЛЯ ПІДСТРИГАЧА

Наступне Заупокійне Богослуження відправить о. протопресв. Іван Ткачук у вересні ц. р.

Всіх ВП. Членів ФКУ просимо про молитви за померлих наших друзів. Де б Ви не були, помоліться в часі відправи Заупокійної Богослужби, щоб поєднатись з нами в поході молитов до Всевишнього за тих, що творили добро.

Вічна пам'ять померлим Членам ФКУ!

ГОЛОВНА ЕКЗЕКУТИВА
ФОНДУ КАТЕДР УКРАЇНОЗНАВСТВА (ФКУ)

Конференція УВАН у ЗСА, присвячена В. Винниченкові

З нагоди сторіччя від дня народження Володимира Винниченка, видатного українського письменника і політика, Українська Вільна Академія Наук влаштувала 26 і 27-го квітня в Ню Йорку, у великій залі Академії, дводенну наукову конференцію. Доповіді прочитали українські вчені, переважно професори американських і канадських університетів. Один з доповідачів був американець італійського походження.

Конференцію відкрив професор Юрій Шевельов, президент УВАН у ЗСА. Він сказав, що Володимир Винниченко був багатогранною людиною і, щоб охопити всі аспекти його творчости і діяльности, наукова конференція мала б працювати не два дні, а два тижні. Професор Шевельов коротко сказав про Володимира Винниченка як письменника, почавши з власного спогаду. В середині 1920-их років, коли в Українській ССР був НЕП (нова економічна політика) і дозволяли приватну ініціятиву, шістнадцятилітній Юрій Шевельов працював у підприємстві „Бібліотека на дому" і розносив книжки читачам по домах. Клієнтами були переважно жінки відповідальних партійних робітників і непманів. Українська література для них не існувала, російську літературу вони не любили, а все читали західньоевропейських письменників у перекладах на російську мову. Єдиний український письменник, твори якого вони хотіли читати, був Володимир Винниченко. Вони воліли читати його твори в перекладі на російську мову, але коли перекладів не б у л о, то читали Винниченка і українською мовою. Отже, Володимир Винниченко прокладав шлях українській літературі до читачів інших національностей. Він був першим українським письменником, якого читали на Україні ті, що мало знали українську мову. Його твори захоплювали. Для них була характерна динамічність сюжету і висунення певних проблем.

Всього на дводенній конференції, що відзначила сторіччя народження Володимира Винниченка, було прочитано одинадцять доповідей. Три з них висвітлили суспільно - політичні погляди Винниченка і його політичну діяльність. Сім доповідачів говорили про Володимира Винниченка як письменника. Одна доповідь була спогадом про те, як українська студентська молодь 1920-их років ставилася до Винниченка.

Іван Лисяк - Рудницький, професор східньо-европейської і української історії в Альбертському університеті в Едмонтоні, Канада, прочитав доповідь: „Суспільно - політичний світогляд Володимира Винниченка у світлі його публіцистичних писань". Доповідач окреслив погляди на соціяльне і національне питання. Як співтворець Третього і Четвертого Універсалів Української Центральної Ради, Винниченко стояв на позиціях самостійности Української Народної Республіки. В соціяльному питанні він прийняв „радянську" плятформу. Володимир Винниченко шукав синтези національної і комуністичної революцій. Його погляди були близькі до поглядів боротьбістів (ліві соціялісти-революціонери), укапістів (члени Української Комуністичної Партії — ліві соціял - демократи) та опозиційних елементів у КП(б)У. Володимира Винниченка можна вважати одним з ідеологів українського національного комунізму.

Роман Ільницький прочитав доповідь: „Володимир Винниченко як політик доби Центральної Ради і Директорії — роки 1917-1919". Доповідач нагадав, що до революції Винниченко був соціялдемократом, коло п'ятнадцяти років перебував то в тюрмі, то на еміграції, то у підпіллі. Революцію 1917 року прийняв з ентузіязмом. Став головою першого українського уряду — Генерального Секретаріяту Української Центральної Ради. Його політика у взаєминах з Тимчасовим урядом Росії відзначалася леґалізмом і політичним мінімалізмом. Він відкладав важливі державні рішення до скликання всеросійських і всеукраїнських установчих зборів.

Після Жовтневої революції Центральна Рада оголосила, що не визнає комуністичного уряду Росії. Ленін послав на Україну війська. Коли комуністичні війська окупували Київ, Винниченко не відступив на Житомир, а перебував у підпіллі, вивчав настрої народу.

Під час гетьманської влади Винниченко очолив Український Національний Союз, що підготовляв і підняв повстання проти Гетьмана. Від листопада 1918 року до лютого 1919 року Володимир Винниченко був головою Директорії Української Народної Республіки. Він запропонував „радянський" устрій на Україні, який мав би відрізнятися від большевицького в Росії, допускаючи існування багатьох політичних партій і відкидаючи диктатуру. Однак, більшість українських партій Винниченка не підтримала і, закидаючи їм праву політику, Винниченко вийшов з українського уряду.

Д-р Тарас Гунчак, професор історії в Ратгерському університеті, доповідав на тему: „Володимир Винниченко і Симон Петлюра". Доповідач сказав, що взаємини цих двох визначних політичних постатей Української революції 1917-20 років є проблема не тільки персонального конфлікту, а проблема зудару двох політичних концепцій. Симон Петлюра був безкомпромісовим ворогом комунізму і боровся за демократичну Українську Народну Республіку. Володимир Винниченко став на позиції націонал-комунізму.

Шість доповідачів висвітлили різні аспекти літературної творчости В. Винниченка.

Професор Іллінойського університету Богдан Рубчак прочитав доповідь — „Винниченкова д р а м а ,Між двох сил' і ,Патетична соната' Миколи Куліша". Проф. Б. Рубчак ствердив, що Володимир Винниченко — це міст між українською літературою 19-20 століття і літературою українського відродження 1920-их років. Зокрема Винниченко мав великий вплив на Миколу Хвильового, також на Валеріяна Підмогильного. Проф. Б. Рубчак провів паралелі між п'єсами „Між двох сил" Винниченка і „Патетична соната" Миколи Куліша. В обох п'єсах дія відбувається в дні Української революції, обидві п'єси алегоричні, герої п'єс і люди з їх безпосереднього оточення втілюють політичні сили, що в той час боролися за Україну.

Валеріян Ревуцький, професор Університету Британської Колюмбії, у своїй доповіді порівняв драматичну творчість Володимира Винниченка і англійського письменника Сомерсет Моема. Стиль драм обох письменників, що творили приблизно в той же час, дуже подібний, обоє були під впливом Генріка Ібсена, ставили питання моралі суспільства.

Данило Струк, викладач Торонтського університету, говорив про проблеми моралі в творах Винниченка. Володимир Смирнів, викладач Мек Мастерського університету в Канаді, говорив про фантастичний роман Винниченка „Соняшна машина", написаний у двадцятих роках, і про технологічні та соціяльні передбачення в цьому романі, які частково здійснилися.

Григор Лужницький, дослідник історії українського театру, говорив про постановки Винниченкових драм у модерному театрі Олександра Загарова у Львові.

Леонід Рудницький, професор Ля Саль коледжу, подав огляд вистав Винниченкових драм у Німеччині в двадцятих роках. Найбільший успіх мала драма „Брехня", також „Чорна пантера" і „Гріх". Був поставлений фільм „Чорна патера".

Доменіко Ді Марко, професор Ля Саль коледжу у Філядельфії, який досліджує історію італійського театру, доповів, що славетна італійська артистка Емма Грамматіка, яка мала у місті Турині власний театр, ставила драму „Брехня" і грала в ній головну ролю. „Брехня" була в репертуарі театру три роки і була виставлена триста разів.

Професор літературознавства Петро Одарченко виступив із спогадами про те, як українські студенти в двадцятих роках, у Полтаві і Ніжині, з захопленням читали твори Володимира Винниченка.

Конференцію, присвячену сторіччю з дня народження Винниченка, закрив проф. Григорій Костюк, голова Комісії для вивчення і публікації літературної спадщини Володимира Винниченка. Він сказав, що дводенна конференція є тільки початком всебічного вивчення літературної творчости . політичної діяльности Володимира Винниченка.

Під час конференції була влаштована виставка книжок і картин Винниченка, також його фотографій у різні періоди життя. Серед книжок були доревоюційні видання, книжки видання видавництва „Рух" у Харкові в двадцятих роках, а т а к о ж Винниченкові книжки російською, еврейською, татарською, французькою і німецькою мовами.

Л. Дражевська

Виставка образів Віри Юрчук у КУМФ у Торонті

Ідейна спрямованість, технічна досконаліть і художня краса образу впливає на людину великих зацікавлень. Також малярська техніка при вживанні різнородних засобів і естетична форма мистецького твору чомусь притягає глядача нібито оглядати картину зблизька. Але головним критерієм оцінки даного твору була і надалі лишається художня ідея. На протязі майже 20 років творчих старань і шукань здобулася мисткиня Віра Юрчук на ці характеристичні риси в мистецтві.

Віра Юрчук виставляла в Канадсько-Українській Мистецькій Фундації свої кількадесят робіт, над якими дбайливо попрацювала протягом двох років. Виставка тривала від квітня 13-го до 26 -го цього року, естетичні враження з якої будуть багатьом глядачам довго пам'ятатися. Кожний мистець бореться за оволодіння даною техніки, і якраз вмінням маніпулювати акриліковою технікою вирізнює Віру Юрчук.

Її 54образи можна було б розділити на дві групи. Досконале знання техніхи акриліки, надавання її на полотно творить дуже чітко окреслену групу здисциплінованого стилю. Підхід до художньої ідеї втілений в образну форму, де сама ідея у мисткині переважно втілена в рослину, цвіт маку, мальву, рожі, соняшники, і має у нас, любителів мистецтва, особливий і специфічний зміст. Вже сама краса квітів збуджує людину, навіть викликає любов до природи. Самі назви деяких праць, як наприклад, „Запах краси", „Пахне свіжістю трав", „Вночі ростуть дерева", „Зелений дощ", нам говорять про лірику, поезію, спів природи. Тому ця група творів своєрідністю художньо-емоційного відчуття нас сильно вабить зблизька подивляти. Повна ґама кольорів, площинно поділені на форми прямокутників з хроматичними відтінями іноді теплих, то зимних, з яких яскраво висувається даний цвіт, впливають на глядача. В образах Віри Юрчук органічно й гармонійно поєднується природа і людина. В оремих образах цієї групи пробиваються підпорядковані тони фолкльорних мотивів декоративного значення.

Друга і більша кількістю картин група — це результат довгої роботи і терпеливости тому, що мисткиня вживає різнородні засоби малярської техніки, а саме: олівець, ґваш і в деяких місцях — чорне перо. Кожний спосіб накладання потребує свій час для підрисовки, детальної проробки даного сюжету, композиційної структури, а також найголовніше — для гармонії кольорів. Тут так само природа домінує, але мазок є більш широкий, свобідний, з тонкою передачею світла і кольору. Мисткиня вільно володіє засобами цієї техніки. Використовуючи багатство палітри, Віра Юрчук відтворює загальні моменти з життя природи, передає рух світла й повітря та переливчасту гру теплих кольорів в одному чи зимних у другому образах. Також пані Віра зосереджує свою увагу на привабливі мотиви, збуджуючи глядача відчути в них образну красу і змістовне значення.

Мисткиня пошукує і розкриває внутрішню правду в деяких своїх образах. Ці твори пройняті душевною симпатією мисткині до своїх, можливо, товаришок. Сповнені ліризму жіночі постаті „Діва", „Молода", „Жінка зВолині" та інші. Ще три картини відображують окрему тематику — повну закоханість в життя та духово-релігійну чисту жінку. Виставка мисткині Віри Юрчук показала шанувальникам мистецтва плідний творчий процес, викликаний потребою збагатити наші мистецькі поля, і тим підкреслила, що свідоме покликання до мистецтва буде вести її до творчих досягнень і в майбутньому.

Павло Лопата

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР...

(Закінчення зі стор. 1)

тар Москі узгляднював конференцію Варшавського пакту у Варшаві і її ухвали, які мають бути з'ясовані в декляраціі, що заплянoвано на четвер, 15-го травня. Згідно зі загальним переконанням, яке може оправдатися або ні, бльок очолений Москвою розпочне широкозакроєну „мирову" офензиву, якою захоче знов перехопити в свої руки ролю „захисника миру", як це він уже не раз робив, щоб злагіднити той важкий удар, яким був напад на Афганістан та буцімто мирною поставою склонити держави Заходу до відступу.

Зразу після розмов у Брюсселі державний секретар Москі відлітає до Відня, щоб в імені ЗСА взяти участь у відзначенні 25-ліття закінчення окупації Австрії у наслідок Другої світової війни. З нагоди того відзначення буде там і совєтський міністер закордонних справ Андрей Ґромико, з яким секретар Москі має заплановану зустріч. Ясне, що Едмунд Москі не міг розкрити своїх плянів, ані програми тієї розмови, а тільки висловився про Ґромика, як про „твердого, спритного і рішучого, без найменших хитань, оборонця совєтської політики".

УВАН У ЗСА...

(Закінчення зі стор. 1)

ва: „Із спостережень над творами Г. Сковороди" та проф. д-ра Ярослава Білінського: „Українська Гельсінкська Група". Керівником цієї першої частини буде проф. д-р Олег Федишин. У другій частині, що триватиме від год. 3-ої до 4-ої по полудні, науковий секретар Академії, проф. д-р Василь Омельченко, виголосить доповідь про „30 років праці Академії". Ця частина включатиме також привітання для Академії з нагоди її 30-ліття. У третій частині передбачені виступи Ліни Белюц з художнім читанням творів Т. Шевченка, Л. Костенко і В. Симоненка, та піяністки Юліяни Осінчук, яка виконає композиції М. Лисенка, Ф. Шопена і свою власну.

Вступ на це урочисте відзначення 30-ліття УВАН є по 10.00 долярів для дорослих і 5.00 долярів для студентів і емеритів.

Українська Вільна Академія Наук в ЗСА була організаційно оформлена на перших зборах дійсних членів УВАН, членів-кореспондентів і наукових співробітників у дні 15-го квітня 1950-го року в Ню Йорку. На її першого голову був тоді обраний проф. д-р Михайло Ветухів.

УВАН у ЗСА нав'язує і продовжує традиції Української Академії Наук, оформленої законом Української Держави 14-го листопада 1918 року. Ті українські вчені, яким пощастило вирватись на Захід, в 1945 році та у противагу до невільничої Академії Наук УССР, створили в Авґсбурзі Українську Вільну Академію Наук з проф. д-ром Дмитром Дорошенком, як президентом, у проводі. В 1948 році проф. Д. Дорошенко виїхав до Канади і почав там діяти і в тому часі поважна кількість членів УВАН почала приїжджати також до ЗСА і тоді тут почались заходи для організації праці Академії.

Заплановане відзначення 30-ліття УВАН у ЗСА цієї суботи було одною з причин відвідин репрезентантів цієї Академії: її президента проф. Ю. Шевельова, заступника президента проф. Я. Білінського та наукового секретаря проф. В. Омельченка в УНСоюзі і в „Свободі" у четвер, 1-го травня ц.р. Представники УВАН у ЗСА в розмові з екзекутивними урядовцями УНС, головним предсідником д-ром Іваном Флисом, головним секретарем Володимиром Сохоном, головним касиром пані Уляною Дячук та головним організатором Василем Оріховським і приявним на цій зустрічі редактором-емеритом А. Драганом, згадуючи та нав'язуючи до довголітньої тісної співпраці та найкращих відносин між цими двома установами, обмірковували потреби і можливості продовжування та поширення цієї співпраці, зокрема у видавничій ділянці. Мова була зокрема про вартість і значення публікованих Академією „Аналів", що становлять один з найзамітніших вкладів у розвиток вільної української науки, зокрема історичної. Чолові представники УВАН зі свого боку виявили велике зацікавлення архівними і джерельними матеріялами до історії українського поселення в Америці, найтісніше зв'язаної власне з УНСоюзом. Обмірковувано можливість включення цієї історії в програму дослідів і публікації УВАН, включно із присвятою цій темі одного з випусків „Аналів".

Після розмови гості познайомились ще загальниково з архідними матеріялами УНС і „Свободи" та технічним устаткуванням і продукційними можливостями модерної друкарні „Свободи".

ДЖЕЙМС КАЛЛАГЕН, ПРОВІДНИК ЛЕЙБОРИСТСЬКОЇ партії Великої Британії, заявив, прибувши до Пекіну, що „добрі відносини, поміж його країною і Китайською Народною Республікою повинні стати „наріжним каменем" британської закордонної політики. Виступаючи на прийнятті у його честь, що його влаштував заступник міністра закордонних справ Ган Ніянлонг, Каллаген дав до зрозуміння господарям, що його думку поділяє також прем'єр-міністер Марґарета Тачер та члени обидвох політичних партій.

РОМАН...

(Закінчення зі стор. 1)

ва, безпартійна і неконфенсійна. Він також інформував секретарів та відділових урядників, як підготовляти проспекти та вести пропаганду про УНСоюз. При цьому головний організатор привітав нового секретаря 360 Відділу мґра Осипа Гаврилюка, побажавши йому багато успіхів.

Після слова головного організатора на внесок директора Василя Шарвана перевибрано управу. Нова управа Окружного комітету на 1980 рік: голова — Роман Канотопський, перший заступник голови — В. Шарван, другий заступник — Роман Свистун, секретар 47-го Відділу; секретар — мґр Осип Гаврилюк, касир — Петро Гаравус.

Після виборів нової управи відкрилася дискусія, в якій порушено ряд важливих справ, а саме: стипендії, секретарський курс, святкові карточки та допомога старшим віком членам. Збори закінчив новообраний голова закликом виконати квоту на 100 відсотків. При спільній перекусці ще довго велися розмови на союзові та загальногромадські теми.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 17-го ТРАВНЯ 1980 р.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Чорн. Січ 14-ий Відд., о год. 6-ій веч. в приміщенні Чорн. Січі. Проситься чл. вирівняти чл. вкладки. Поштою спати гроші на адресу секр. Відд.: M. P. Otrok, R.D. 2, Box 102, Cranbury, N.J. 08512. — В. Роговський, предс., В. Ткач, касир, М. Р. Отрок, секр.

НЕДІЛЯ, 18-го ТРАВНЯ 1980 р.

ПАССЕЙК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 42-ий Відд., о год. 2-ій по пол. в УНДомі при 237 Hope Ave. Проситься чл. прибути. — В. Марущак, рек. секр.

КЛІФТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка 64-ий Відд., о год. 1-3 по пол. коло церкви св. Марії на Washington St. в Кліфтоні. Проситься чл. прибути. — Управа.